

VV-besluitnota

Registratienummer:
20.061496

De verenigde vergadering

Besluiten:

1. de nota van beantwoording (behorende bij de legger ondersteunende kunstwerken) vast te stellen;
2. de legger ondersteunende kunstwerken vast te stellen.

Context

Het opstellen van een legger ondersteunende kunstwerken is een wettelijke verplichting die volgt uit de Waterwet, de Waterschapswet, de Omgevingsverordening Zuid-Holland en de Waterverordening Rijnland (Noord-Holland). Naast de legger ondersteunende kunstwerken heeft Rijnland ook leggers waarin de oppervlaktewateren en waterkeringen zijn opgenomen.

Met ondersteunende kunstwerken worden alle waterstaatkundige objecten bedoeld die noodzakelijk zijn voor het beheer van het watersysteem (zowel voor de waterkwantiteit, de waterkwaliteit als de waterkeringen) zoals: gemalen, coupures, stuwen, inlaten en waterbergingen. In de legger is van elk ondersteunend kunstwerk vastgelegd wat de functie en de ligging is, wie verantwoordelijk is voor het onderhoud en wat het onderhoud inhoudt. In totaal zijn er circa 53.000 objecten in de legger ondersteunende kunstwerken opgenomen (750 gemalen, 2600 stuwen, 1525 inlaten, 15.000 bruggen en 33.000 duikers).

De legger ondersteunende kunstwerken bestaat uit de volgende onderdelen:

- Toelichting waarin alle noodzakelijk informatie met betrekking tot de legger staat vermeld (zie bijlage);
- Geografische database waarin alle leggergegevens zijn opgenomen. Deze database wordt ontsloten via de Rijnlandse internetsite: [Legger ondersteunende kunstwerken Rijnland](#)
(Door in te zoomen op de leggerkaart, worden de objecten op het scherm zichtbaar)

Tijdelijk legger ondersteunende kunstwerken

Na het vaststellen van de legger oppervlaktewateren eind 2018, zijn we aansluitend gestart met het opstellen van de legger ondersteunende kunstwerken. Na een uitgebreide inventarisatie en afsluitende interne controle ronde, zijn de concept leggergegevens in de winter van 2019/2020 ter controle verzonden aan onze belangrijkste stakeholders: gemeenten, Rijkswaterstaat, provincies, Schiphol, land- en tuinbouworganisaties en natuur- en milieu organisaties. Deze externe consultatieronde leverde waardevolle informatie op. Na verwerking hiervan is de ontwerp legger op 19 mei 2020 door D&H vastgesteld. Vervolgens heeft de ontwerp legger van 27 mei tot en met 10 juli 2020 ter inzage gelegen.

Argumenten/toelichting

1.1 Zeventien belanghebbenden hebben hun zienswijze op de ontwerp legger kenbaar gemaakt

In een legger zijn de onderhoudsverplichtingen en onderhoudsplichtigen gedetailleerd vastgelegd. Dit voorkomt dat meningsverschillen ontstaan. Als dat toch gebeurt, is de legger een bewijsmiddel dat een rol kan spelen bij juridische procedures. Omdat er onderhoudsverplichtingen in de legger

zijn opgenomen moet de legger een inspraakprocedure doorlopen. Belanghebbenden krijgen dan de gelegenheid om te controleren of alle gegevens goed zijn opgenomen in de legger. Zonodig kunnen zij een zienswijze indienen.

De ontwerp legger ondersteunende kunstwerken heeft van 27 mei tot en met 10 juli ter inzage gelegen. Op basis van de binnengekomen zienswijzen is een nota van beantwoording opgesteld (zie bijlage) waarin is aangegeven wat de zienswijzen zijn, de Rijnlandse reacties daarop en tot welke aanpassingen dat heeft geleid.

1.2 Het merendeel van de zienswijzen heeft betrekking op het ontbreken van kunstwerken of niet goed aangegeven zijn van de ligging van kunstwerken

Deze waardevolle informatie hebben we (indien relevant) in de legger ondersteunende kunstwerken verwerkt.

Vanuit de Reeuwijkse Plassen zijn verschillende zienswijzen binnengekomen over de vermelding van de onderhoudsplichtigen van natuurvriendelijke oevers. Zie bijlage 1 voor een nadere toelichting.

Een beperkt aantal zienswijzen heeft (deels) geen betrekking op de legger ondersteunende kunstwerken, maar betreft algemene vragen/opmerkingen over de werking van het watersysteem. Deze vragen/opmerkingen zijn doorgegeven aan en opgepakt door de Rijnlandse beherende afdeling. Het resultaat hiervan is ook in de nota van beantwoording opgenomen.

2.1 Daarmee voldoen we aan de wettelijke verplichting

Zoals in de context weergegeven is het opstellen van een legger ondersteunende kunstwerken wettelijk verplicht. Tot nu toe had Rijnland nog geen legger ondersteunende kunstwerken en werkten we op basis van algemene regels in de Keur.

2.2 De legger ondersteunende kunstwerken vormt een belangrijke basis voor de Rijnlandse uitvoeringsprogramma's en de Rijnlandse toezichthoudende taak

Voor de uitvoering van onze taken is het essentieel dat we weten welke waterstaatkundige objecten er zijn, waar ze exact liggen, wie verantwoordelijk is voor het onderhoud en wat deze onderhoudsplicht inhoudt. Deze gegevens zijn enerzijds noodzakelijk voor de eigen uitvoerings- en onderhoudsprogramma's (watergebiedsplannen, assetmanagement etc.) en anderzijds voor de Rijnlandse toezichthoudende taak. Daarnaast vormt het een informatiebron voor de omgeving.

2.3 De legger wordt regelmatig geactualiseerd

Gezien het grote aantal objecten dat in de legger is opgenomen, zijn fouten niet uitgesloten. Daarnaast vinden er dagelijks werkzaamheden plaats in het veld die van invloed kunnen zijn op de legger. Fouten of andere zaken die na de leggervaststelling door onze omgeving worden aangegeven, beoordelen en verwerken we (indien relevant) snel.

We streven er naar de verschillende leggers jaarlijks te actualiseren. Veel sneller is niet mogelijk. Dit komt doordat veel basisinformatie die we bij de actualisatie gebruiken (zoals luchtfoto's) ook jaarlijks beschikbaar komt. Wel houden we (potentiële) wijzigingen bij in een actuele database zodat onze beherende en controlerende afdelingen beschikken over de meest actuele informatie.

Aandachtspunten

2.1 Rijnland is in principe onderhoudsplichtige van de ondersteunende kunstwerken

De volgende hoofdlijn is gehanteerd bij het toewijzen van de onderhoudsplicht van de ondersteunende kunstwerken:

Rijnland is onderhoudsplichtige, met uitzondering van die ondersteunende kunstwerken die niet in onderhoud door Rijnland zijn overgenomen. In dat geval de vergunninghouder. Als er geen vergunning aanwezig is, de kadastrale eigenaar.

2.2 Geen financiële en personele consequenties: bij het merendeel van de ondersteunende kunstwerken wijzigt ten opzichte van de huidige situatie niet veel

Het betreft vooral bekende kunstwerken waarvan het onderhoud al sinds jaar en dag bij Rijnland ligt. Feitelijk gaat het hierbij om de formalisatie van een al jarenlange gevoerde praktijk. Daar waar Rijnland verantwoordelijk is voor het onderhoud, is dit reeds geborgd in de bestaande reguliere onderhoudsprogramma's. Deze nieuwe legger heeft dan ook, met uitzondering van het amoveren van een aantal kunstwerken die niet meer nodig zijn (zie punt 2.5), geen financiële en personele consequenties.

2.3 De oeververdedigingen maken nog geen onderdeel uit van deze legger

In principe worden ook de oeververdedigingen opgenomen in de legger ondersteunende kunstwerken. Gezien de complexiteit van dit dossier wordt voor de oeververdedigingen een apart traject doorlopen. Zodra dat traject is afgerond (medio 2021) worden ze bij een volgende revisie in de legger ondersteunende kunstwerken opgenomen.

2.4 Nieuw zijn de duikers en bruggen

In de oppervlaktewateren liggen duizenden duikers en bruggen die zorgen voor de ontsluiting van percelen. In principe vormen deze objecten een obstakel in het oppervlaktewater. Goed beheer en onderhoud van deze objecten is essentieel voor het kunnen uitvoeren van de waterbeheertaken. Vaak zijn geen vergunningen of andere afspraken (meer) bekend waarin het onderhoud van deze objecten is geregeld. In principe zijn dan de kadastrale eigenaren verantwoordelijk, maar in deze situatie werkt dat niet goed. Dat komt doordat de duikers en bruggen vaak zijn aangelegd door de aanliggende perceeleigenaren voor de ontsluiting van hun perceel. Vaak zijn dat anderen dan de kadastrale eigenaar van het betreffende oppervlaktewater. Vandaar dat in de legger de aanliggende eigenaren zijn aangewezen als onderhoudsplichtige.

2.5 Het merendeel van de voormalige Rijndijksluizen heeft geen waterstaatkundige functie meer en is dan ook niet in de legger ondersteunende kunstwerken opgenomen

Rijnland had in het verleden zogenoemde Rijndijksluizen. De Rijndijksluizen zijn een verzameling noodwaterkeringen (sluizen, afsluitbare duikers, etc.) in de Hoge Rijndijk, die de zuidelijke aftakkingen van de Oude Rijn kunnen afsluiten en daarmee een doorgaande waterkering van Katwijk naar Bodegraven kunnen bewerkstelligen. Van oudsher beschermt deze kering het gebied ten zuiden van de Oude Rijn tegen overstromingen door een doorbraak in een waterkering in het noordelijk gebied en was deze als tweede waterkering in het (provinciale) reglement van Rijnland opgenomen. Echter, met het inpolderen van de binnenmeren en het IJsselmeer is de dreiging van een overstroming uit het noorden sterk verminderd, met als gevolg dat de Hoge Rijndijk (inclusief de Rijndijksluizen) in 1995 door de provincie als tweede kering uit het reglement is gehaald. Hierdoor is de basis voor bepalingen over de Rijndijksluizen verdwenen, wat bij het vaststellen van de keur in 2009 heeft geleid tot het niet meer opnemen van een onderhoudsplicht door derden voor de Rijndijksluizen.

Tot het vaststellen van deze legger heeft Rijnland de Rijndijksluizen nog formeel in onderhoud. Aangezien ze geen functie meer hebben in het waterbeheer en eventuele afsluitingen ook op een andere manier gerealiseerd kunnen worden, wordt het onderhoud van deze kunstwerken afgestoten en worden ze dan ook niet in de legger ondersteunende kunstwerken opgenomen. Met uitzondering van een 17-tal kunstwerken die in calamiteuze situaties meerwaarde kunnen hebben

bij het (snel) afsluiten van delen van de boezem. Een voorbeeld hiervan zijn de deuren in de Gouwe ter hoogte van Alphen aan den Rijn. Het betreft hier een breed boezemwater dat niet eenvoudig op andere wijze kan worden afgesloten. Daar kunnen de huidige nog goed werkende deuren meerwaarde hebben bij de bestrijding van calamiteiten.

Het afstoten/amoveren van de Rijndijksluizen wordt projectmatig opgepakt door de reguliere Rijnlandse organisatie. Uitgangspunt is het dusdanig amoveren dat de omgevingsveiligheid en de waterveiligheid zijn geborgd. Dat doen we in goed overleg met de omgeving/betrokkenen. Eventuele kosten van het amoveren zijn voor Rijnland. De hoogte hiervan is nog niet bekend en maakt onderdeel uit van het projectplan. De benodigde middelen hiervoor worden opgenomen in het Meerjarenprogramma (MJP).

Bijlage 1: Toelichting zienswijzen Reeuwijkse Plassen

Rijnland heeft in de Reeuwijkse Plassen diverse natuurvriendelijke oevers aangelegd en met de eigenaren afspraken gemaakt over het uitvoeren van het onderhoud. Het gaat in totaal om circa 250 strekkingen met een totale lengte van 18,3 kilometer. Hiervoor zijn met 69 verschillende eigenaren contracten afgesloten. In principe is hetzelfde soort afspraken gemaakt over wie het onderhoud uitvoert (vaak Rijnland), maar op details zijn er verschillen te zien. Een voorbeeld is dat in het ene contract Rijnland expliciet als onderhoudsplichtige van de natuurvriendelijke oevers staat vermeld, terwijl in het andere contract is opgenomen dat de onderhoudsplicht bij de eigenaar ligt, maar het onderhoud in de praktijk door Rijnland (voor een bepaalde periode) wordt uitgevoerd. Deze afspraken zijn, zoals ook in de contracten is vastgelegd, één op één overgenomen in de legger ondersteunende kunstwerken.

De zienswijzen die over deze natuurvriendelijke oevers te Reeuwijk zijn binnengekomen hebben betrekking op twee zaken:

1. [Het veld 'bedieningsplichtige' waarin de afspraken over het onderhoud van natuurvriendelijke oevers door Rijnland in de legger zijn vastgelegd, roept vragen op](#)
We realiseren ons dat het veld 'bedieningsplichtige' niet duidelijk genoeg is. Dit veld is eigenlijk bedoeld voor kunstwerken zoals flexibele stuwen die periodiek hoger of lager moeten worden gezet (door de bedieningsplichtige). De volgende aanpassing wordt dan ook in de legger doorgevoerd: Er komt een extra veld 'legger opmerkingen' waarin de afspraken met betrekking tot het uitvoeren van het onderhoud van de natuurvriendelijke oevers worden opgenomen.
2. [Aangegeven wordt dat daar waar Rijnland onderhoudsplichtige is van de natuurvriendelijke oevers dit niet altijd correct staat weergegeven in de legger](#)
Naar aanleiding hiervan hebben we de contracten nogmaals bekeken en geconstateerd dat datgene wat in de contracten staat, correct in de legger is overgenomen. Waar de verwarring ontstaat is dat een aantal eigenaren (niet allemaal) in de contracten heeft laten vastleggen dat de onderhoudsplicht formeel bij de eigenaar ligt maar het daadwerkelijke onderhoud (gedurende een bepaalde looptijd) door Rijnland wordt uitgevoerd. Dit artikel is op verzoek van de eigenaren er in gekomen om de formele eigendomssituatie te benadrukken. Betreffende afspraken hebben we overgenomen in de legger ondersteunende kunstwerken. Vandaar dat als formele onderhoudsplichtige de kadastrale eigenaar staat vermeld. In het veld 'legger opmerkingen' (zie alinea hierboven) worden dan de specifieke onderhoudsafspraken met Rijnland vermeld.

nalaten aan de nvo wordt toegebracht.	
Artikel 4	Legger
In de eerstvolgende herziening van de legger waarin de nvo zal worden aangeduid, zal worden aangegeven dat de onderhoudsplicht bij de eigenaar ligt, met daarbij de aantekening dat de eerste 15 jaar – met stilzwijgende verlenging van periodes van 15 jaar - dat onderhoud door en op kosten van het hoogheemraadschap zal worden uitgevoerd.	
Artikel 5	Aanlegplanning

We benadrukken dat de afspraken over het onderhoud van de natuurvriendelijke oevers zoals die zijn vastgelegd in de contracten, leidend zijn. De legger ondersteunende kunstwerken overruled dit niet.